

RADIOFONSKA ODDAJNA POSTAJA V LJUBLJANI

Uprava: Tyrševa c. št. 29

Studio: Bleiweisova c. 54

Telefon: uprava 32-90, studio 39-90

1937

Organizacija postaje

UPRAVA: Vodja uprave in programa; tehnični vodja; go-
spodarsko-upravni vodja; tajnik.

PROGRAM: Programski vodja, tajnik, referent za glasbo,
referent za zabavo in mladinske oddaje, dramski in
literarni referent, prosvetni referent, dirigent, glavni
napovedovalec kot poročevalec.

ORKESTER: Dirigent in 16 godbenikov.

NAPOVEDOVALCI: Glavni napovedovalec, napovedovalka,
pomožni napovedovalec.

TEHNISKO OSEBJE: a) Studio: štirje inženirji in tehniki;
b) Domžale: dva inženirja in en pomočnik.

PISARNA: Državni kontrolor, upravni tajnik, blagajničarka,
tri pisarniške moči, dve slugi.

Stanje radijskih naročnikov od 1928. do 1937. leta

Leta	30. VI.	31. XII.	Leta	30. VI.	31. XII.
1928.	—	5.616	1935.	8.461	9.555
1929.	4.900	6.105	1934.	9.815	10.759
1930.	6.500	6.815	1935.	11.555	12.648
1931.	7.128	7.946	1936.	12.858	12.253
1932.	7.955	8.204	1937.	14.746	

Statistični podatki

o emisiji ljubljanske radijske postaje l. 1936

Opera	41h
Opereta	3h
Resna glasba	239h
Lahka glasba	314h
Narodna glasba	180h
Plesna glasba	120h
Drama	27h
Komedije	17h
Recitacije in proza	8h
Znanstvena predavanja	243h
Ostala predavanja: gospodarska, socialna, verska, po- topisi, tuji jeziki itd.	213h
Nacionalne ure	115h
Borzna in trgovska poročila	40h
Časnikarska poročila	140h
Služba božja	62h
Specialni prenosi in aktualnosti	268h
Otroške ure	43h
Zenske ure	28h
Gimnastika	21h
Šolske ure	58h
Vremenska poročila	41h
Gramofonske plošče	690h
Skupaj	2911h

Radio

VAM NUDI:

najeenejši umetniški užitek:

vsak dan koncerte, igre itd.;

najeenejše razvedrilo in zabavo:

lahko glasbo, šaljive pri-
zore, veselo branje;

najeenejšo izobrazbo:

predavanja iz vseh strok,
jezikoven pouk itd.;

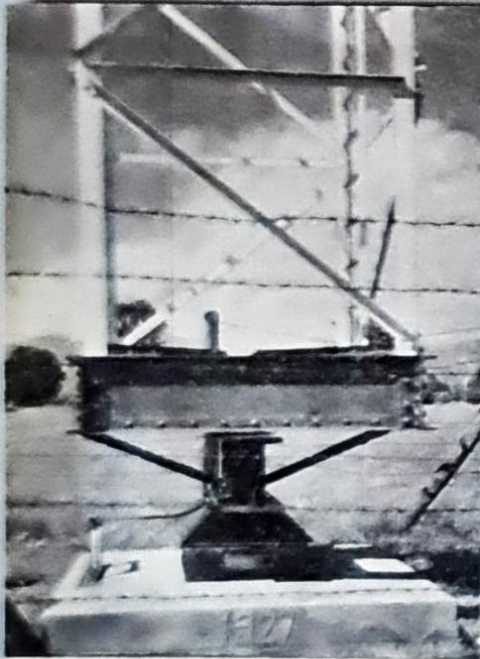
najeenejša poročila:

trikrat na dan točen čas,
vremenska poročila, poro-
čila o dogodkih doma in
drugod;

posebne oddaje za mladino in otroke.

Kako postanem radijski naročnik?

Pristojni poštni urad prosim za do-
voljenje za poslušanje radijskega
programa in plačam naročnino za
najmanj 3 mesece; nadalje se lahko
plačuje naročnina mesečno v na-
prej. — Novi naročnik, ki se izkaže
s potrdilom pošte, dobi v studiu
Radia Ljubljana, Bleiweisova c. 54,
kompletan detektorski aparat, ki
postane njegova last po 1 letu nepre-
kinjenega plačevanja naročnine.

Deseto leto naše postaje

Konec meseca septembra, ko se bodo začele priprave za novi zimski spored, bomo začeli tudi deseto leto naše postaje. Iz majhnih početkov, ki so terjali velikega poguma Prosvetne zveze, ko je prevzela organizacijo našega radia, s požrtvovalnostjo njenih sodelavcev in z razumevanjem in podporo vsega slovenskega občinstva je ta naša narodna ustanova od leta do leta napredovala, da danes dostojno zastopa naš narod v mednarodnem svetu, svojim naročnikom pa je naš radio postal njihov

najboljši tovariš. Načelo, ki vodi upravo pri njenem delu, je: nuditi vsakemu stanu to, kar v današnjem času najbolj potrebuje, vsem biti prijatelj, dvigati našo narodno omiko in buditi našo državljansko zavest in državljanski ponos. Zato si je naša postaja pridobila ugled in se je priljubila tudi izven območja svojih naročnikov, z veseljem pa jo poslušajo zlasti v sosednjih banovinah.

Posebno skrb je posvetila naša postaja tudi Slovence, ki bivajo izven državnih mej, zlasti tistim, ki so po svoji usodi odrezani od našega narodnega telesa; zanje je namenila posebno slovensko uro, ki naj v duhu združuje vse Slovence. Nič manj skrbi ne posveča našim izseljencem, bodisi da vzdržuje stalne stike s poročili za izseljence, bodisi da jim ob različnih prilikah, zlasti ob velikih praznikih, nudi posebne prireditve.

Z vsestranskim prizadevanjem za tehnično in vsebinsko spopolnitev se uprava trudi predvsem za to, da se čim prej izpolni vsestranska želja po povečanju in popolni preureditvi naše postaje. K novemu napredku bodo pripomogli predvsem novi naročniki. Čim več naročnikov, tem boljši program, tem večja tehnična spopolnitev. Belgrajska postaja, ki je bila nedavno povečana na 20 Kw, je zmogla to samo zaradi visokega števila svojih naročnikov.

Ob vstopu v deseto leto naj bo naše geslo: VSI ZA NAPREDEK LJUBLJANSKE RADIJSKE POSTAJE!

O glasbenem programu

Najvažnejša naloga naše radijske postaje je gotovo buditi in dvigati smisel za slovensko glasbo, narodno in umetno. Prva leta je bilo glasbenega materiala dovolj na razpolago: kamorkoli je kdo posegel, vsega je bilo na izbiro. Ker zavzema glasbeni del največji del sporeda, je za-

čelo kmalu domače slovenske izvirne glasbe primanjkovati. Treba je bilo poseči nazaj, preiskati vsa glasbena izdanja, ki so bila že pozabljena, in jih oživiti pred mikrofonom. Posebne ljubezni je postala deležna narodna pesem v vseh različnih inačicah (variantah), ki nam jo prikazujejo naši pevski zbori; skladatelji ljubijo narodne melodije in preizkušajo, kakšno harmonsko obliko morejo prenesti. Tudi orkestralnih zamisli se ne bojijo in — izkušnja je pokazala — da tudi pravilno in smiselno orkestralno delo pred narodno pesmijo ne beži.

Posamezne skladatelje je bilo treba vzdramiti, da so pogledali po svojih predalih, kje je še kaj takega, kar bi bilo vredno, da oživi. Ker glasbena izdanja vsled vedno težjih gospodarskih razmer niso bila mogoča, zato smo skušali na ta način razna glasbena dela rešiti pozabe. Mnogo samospenov je bilo že v klavirski spremljavi tako prikritih, da so kar klicali po orkestralni spremljavi, nasprotno so pa tudi nekatera obsežnejša dela, pisana sicer za klavir, v orkestralni predelavi in obdelavi dobila popolnoma drugačen obraz.

Glasbeni arhiv radijske postaje se je povečal tudi s tem, da se je začelo sistematično prepisovanje tistih večjih simfoničnih del, ki smo si jih pridobili od različnih institucij kot rokopise. S tem bo zopet omogočeno njihovo izvajanje.

V letošnjem letu je radijska postaja na novo pridobila 75 večjih in manjših slovenskih glasbenih del in tako obogatila svoj orkestralni spored.

Dramatična ali zvočna igra in sloostvo

Namen, ki odloča izbiro za **dramatične igre**, je predvsem ta, da igra bodi po vsebini važna in vredna, da se uprizoni. Priprava za dobro igro terja mnogo truda in časa. Zato rajši manj iger in dobrih, kakor pa slabe in brez vsebine. Manjka zlasti dobrih zabavnih iger. Gojimo predvsem našo slovensko dramo, zlasti tisto, ki navadno drugod ne prihaja do uprizoritve; radi segamo tudi po jugoslovanskih in slovenskih igrah in izbiramo primerne drame iz svetovne književnosti. Igralci so ali posamezni člani Narodnega gledališča ali posebne radijske igralske družine.

Slovstveni referat oskrbuje slovstvena predavanja, posebno slovenske ure, in pripravlja spominske prireditve ob priliki obletnic pomembnejših slovstvenih mož v našem narodu in svetovni književnosti.

Prosvetni program naše postaje

Radio ne sme služiti samo zabavi in glasbi, temveč mora skrbeti, da dosežejo njegovi naročniki tudi neko stopnjo izobrazbe. Predavanja, ki jih je nudila ljubljanska postaja svojim poslušalcem, so bila posvečena spoznavanju sebe, družbe, širše in ožje domovine, pa tudi aktualnim zadevam.

Spoznavanju slovenskega naroda so bila posvečena predavanja, ki so podajala prerez Gorenjca, Goričana, Štajerca in Korošca. Istim ciljem so služila tudi folkloristična predavanja o šegah in običajih in narodni pesmi. Ker v zgodovini odseva naša preteklost, so bila na sporedu tudi zanimiva zgodovinska pa tudi umetnostno zgodovinska predavanja (jubilej bratov Jurija in Janeza Šubica).

Na izviren način je radio seznanjal svoje poslušalce s slovenskimi rekami. Tako je na primer dr. Valter Bohinec lepo obdelal Gorenjsko in Dolenjsko Savo, prof. France Platinina pa Selščico in Poljanščico ter spodnji tek reke Sore. Tu se niso podajala suhoparna zgodovinska in zemljepisna dejstva, temveč je predavatelj seznanjal poslušalce tudi z življenjem, ki bije in klije ob teh vodah.

V redni zdravstveni uri so zdravniki podajali strokovne nasvete o higieni telesa, hrani, pijači, stanovanju, obleki in bivanju v naravi. Kot predavatelja sta nastopala zlasti gospoda dr. A. Brecej in primarij dr. Matko. V poljudno znanstveni obliki so bila nanizana predavanja modroslovja. Tako je na primer g. Franc Terseglav podal prezer o Islamu, njegovi moči in razširjenosti. Mnogo predavanj je bilo posvečenih aktualnim vprašanjem, vzgoji volje in značaja ter splošni kulturi. Naročniki so bili stalno poučeni o vseh javnih vprašanjih, o katerih je razpravljaj belgrajski parlament; tako o zakonskem, mladostnem ter ženskem pravu. Delavske ure so seznanjale poslušalce z aktualno delavsko zakonodajo, s kolektivnimi pogodbami, z minimalnimi mezdami ter vprašanjem vajencev. Več predavanj je bilo posvečenih tudi turistiki. Splošno pozornost so pa vzbujala predavanja o našem narodnem gospodarstvu in o gospodarskih načrtih dravske banovine.

Radijska postaja posveča veliko pozornost tudi ženski vzgoji in izobrazbi. Razne predavateljice so seznanjale poslušalke z novodobnim gospodinjstvom, s karitativnim udejstvovanjem ter s splošnimi socialnimi nalogami žene. Načelo se je vprašanje delavske družine, socialno vprašanje na vasi, prosvetne in verske razmere na vasi itd. Predavanja so bila vzeta iz sodobnega življenja, zato vedno aktualna in na svojem mestu. Radijska oddajna postaja v Ljubljani je torej vršila važno kulturno poslanstvo med našim narodom.

Otroška in mladinska ura s šolsko uro

Današnji otroci so za en užitek bogatejši kakor smo bili mi. Današnja mladina ima en vir zabave in pouka več kakor smo jih imeli mi. Tudi med malčki in med mladino se uveljavlja radio in že v prve njegove začetke segajo »otroške« in »mladinske« ure, ki so se jim pozneje pridružile »šolske ure«.

Za **otroške ure** se je po daljših poskušnjah udomačila pri nas poldvanajsta ura dopoldne ob nedeljah in praznikih. V času od 1. oktobra 1936 do 31. julija 1937 je bilo na tak način točno 50 »otroških ur« (vsaka po 30 minut). V otroških urah nastopajo več ali manj redni znanci naših malih

poslušalčkov. Največkrat je nastopila z malčki samimi pred mikrofonom gdč. Slavica Vencajzova (10); podobno je nastopila z otročki gdč. Mara Grošljeva (5), z otroško družbo je prihajala pred mikrofona še gdč. Manica Komarova (8), tako da so nastopili otroci sami pod vodstvom odraslih pred mikrofonom vsega skupaj 21krat, kar obsega skoraj polovico vseh oddaj. Mislimo, da je ta pot prava! Stalni gostje v naših otroških urah so bili nadalje: striček Matijček (3), ki ga je morala pozneje nadomestiti tetka Marička (4), zabavni Trije godci (4), zanimiva Jurček in Jerica (6). **Pravljice in pesmi** so se brale 6krat, Kotičkov striček je nastopil enkrat, **mladinska koncerta** sta bila dva, Gašperček se je mogel oglasiti samo enkrat, **predavanje** je bilo eno (o varstvu živali). V otroški uri se je končno oglasil tudi Miklavž, ki je imel v radiu priliko pozdraviti vse otročke po slovenski zemlji hkrati. Miklavževa akcija je imela med našim poslušalstvom mnogo ugodnega odmeva.

Mladinska ura ima zelo važno vlogo, ker posreduje mladini raznovrsten pouk. Mladinskim predavanjem iz najrazličnejših panog smo dodali letos redna tedenska kramljanja iz ročnih del (vsako sredo). Vseh mladinskih oddaj je bilo v času od 1. oktobra 1936 do 31. julija 1937 47. Od teh je bilo zemljepisnih in zgodovinskih predavanj 5, glasbenih 5, umetnostno-zgodovinsko 1, prirodopisnih 5, narodopisni 2, državoznansko 1, gospodarsko 1, vzgojna 3. **Kramljanje iz ročnih del** je bilo 18. **Recitacijska ura** je bila ena. Poleg predavanj in kramljanj pa je nudila mladinska ura od časa do časa tudi kakšno **mladinsko igrico**. Takih iger je bilo v navedenem času 7.

Šolske ure so obtičale pri nas še v začetkih, ki so bili storjeni leta 1931. na pobudo Prosvetne zveze in po naročilu banovine v okviru tedanjega odbora za šolski radio (pod predsedstvom prof. L. Andréjeja). Stanje je celo mnogo primitivnejše kot je bilo tedaj. Oddaje so se omejile izključno na ljudsko šolstvo, upravlja pa jih odbor, ki je priključen JUU, sekciji za dravsko banovino (predsednik g. Vekoslav Mlekuz) in v katerem zastopa mladinski referent radijsko postajo. Še vedno se oddajata le **dve uri tedensko** (torek in petek ob 11), finansira pa ju v celoti sama radijska postaja, ki si je s tem naložila precejšen kulturni davek. Šolskih ur je bilo v letu 1936/37. 61. Nujna potreba je, da se najde način, kako sistem našega šolskega radia končno razširiti in izdelati, da bo postal važen in upoštevanja vreden element vsega našega šolstva.

Zabava

Razvojna pot radia kaže, se zdi, danes že tretjo dobo. Prva doba je bila tista, ko smo bili zavzeti nad njim kot nad tehničnim čudom; doba resničnih »amaterjev«, ki jim je bil radio sport, kakor je toliko drugih sportov; doba, ki je bil zanjo radio še prijetno razkošje. — Druga doba se zdi tista, ko je hotel radio postati v prvi vrsti širitelj

kulture. Vsaj pri nas — in marsikje drugod tudi — je postal radio »ljudsko vseučilišče« z zelo obsežnim sporedom predavanj iz vseh strok. Danes pa to gledanje spreminjamo. Prav to je začetek tretje dobe. Radio je že davno nehal biti zgolj tehnična zanimivost in sport, radio kot zgolj prosvetno sredstvo stopa v ozadje. Radio je že vse prej kakor razkošje. **Radio se uvršča v naše življenje kot njegov sestavni del.** S tem dobiva radio novo lice. Radio še poučuje, toda poleg posredovanja kulturnih in idejnih vrednot stopa v čim dalje večji meri tudi posredovanje **zabave**. Življenjska naloga radia v sedanji njegovi razvojni dobi je ta, da nam prinaša tudi razvedrilo po težkem dnevnem delu.

V spoznanju teh resnic se je gibalno oblikovanje sporeda, posvečenega zabavi in razvedrilu, v času od 1. oktobra 1936 do 31. julija 1937:

En ves večer v tednu je bil — kakor že poprej — posvečen zabavi. Sobotni večeri so postali v našem radiu prava tradicija. Poleg sobotnih večerov smo uvedli ob torkih in četrkih zvečer pred rednim večernim sporedom »10 minut zabave«. V zadnjem času smo začeli oblikovati tudi nedeljske popoldneve kot vesele popoldneve.

Nič novega ne povemo, če znova potožimo, da pri vsej potrebnosti veselih oddaj pri nas vendar slej ko prej ni zadostnega kadra — humoristov. Nekoliko sta razgibala naše oddaje Jožek in Ježek, nova je izvirna groteskna postava Peregrina Pajka; močan satiričen, dasi nekoliko v literaturo pomaknjen talent je Ivan Rob, ki se pa zadnje čase ne oglašča več dosti, medtem ko je Jože Vombregar skoraj popolnoma utihnil.

Sobotni pisani večeri se gibljejo od revijalne oblike pravega »pisanega večera« v prizorčkih s skupnim dejanjem ali brez njega, prepletenih z godbo in petjem, tja do prave zvočne igre. Zanimiva je ugotovitev, da prav v tem lahkotnem žanru nastaja izvirna slovenska zvočna dramatika in se preskušajo različne možnosti, ki jih ima dosti malo do gnana estetika in tehnika besednih oddaj v radiu.

K tem pisanim večerom je treba prišteti še nekaj zabavnih zvočnih iger, ki so se oddajale v okviru sobotnih večerov oziroma zabavnega sporeda. Omeniti je naposled treba, da sega letošnja vsakomesečna »Pratika« nekoliko iz okvira zabavnega sporeda, ker hoče biti več kot zabava. Zgolj zabavnega značaja tudi niso bila razna »potovanja« po slovenski zemlji, ki so bila letos dosti maloštevilna, ker se nam ni posrečilo dobiti avtorjev za potovanja po štajerskih predelih.

Deset minut zabave izpopolnjujejo kramljanja zabavne vsebine, kratki zabavni prizori (sketchi), med letom pa je eno tako oddajo na teden zavzemal »zvočni tednik« »Foksl-Mukiton-novosti« s parodističnimi in satiričnimi odmevi dogodkov prejšnjega tedna.

Nedeljske popoldneve oživljata dve veseli družbi z dovtipi in šaljivimi zgodbami, »Vesela deteljica« in »Veseli brateci«, ki nastopata izmenoma med posameznimi glasbenimi točkami nedeljskih popoldanskih sporedov.